

Instituut van de Bedrijfsrevisoren
Ter attentie van Mevrouw Inge Vanbeveren
Diensthoofd Vaktechniek IBR
E. Jacquemainlaan 135
1000 Brussel

Sint-Stevens-Woluwe, 14 maart 2017

BETREFT: Bemerkingen PwC Bedrijfsrevisoren bij de teksten van de Openbare Raadpleging van het IBR over het ontwerp van bijkomende norm (Herzien) bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's) – Het commissarisverslag in het kader van een wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening en andere aspecten met betrekking tot de opdracht van de commissaris (Mededeling 2017/01).

Geachte mevrouw Vanbeveren,

Met dit schrijven wenst PricewaterhouseCoopers (PwC) Bedrijfsrevisoren zijn commentaren te bezorgen met betrekking tot de mededeling 2017/1 die door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR) op zijn website zijn gepubliceerd met betrekking tot het ontwerp van bijkomende norm (Herzien) bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's) – Het commissarisverslag in het kader van een wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening en andere aspecten met betrekking tot de opdracht van de commissaris.

PwC drukt zijn steun uit voor de door het IBR voorbereide teksten en heeft slechts beperkte inhoudelijke bemerkingen op de teksten die in de openbare raadplegingen voorliggen. Ons kantoor wenst tevens een aantal vormelijke bemerkingen (inclusief taalbemerkingen) te maken op de volgende paragrafen van de bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde ISA's:

- (1) Op p. 15/101, paragraaf 7 (vii): de zinsnede ““OOB”: de organisaties van openbaar belang (..)” moet wellicht worden ““OOB”: een organisatie van openbaar belang (..)”.
- (2) Op p. 18/101, paragraaf 14: de zin eindigt met “(..) van de modelverslagen in de bijlage (Par. A9a):”. Het lijkt ons beter om dit als volgt te verwoorden “(..) van de modelverslagen zoals opgenomen in bijlage bij deze norm (Par. A9a):”.
- (3) Op p. 23/101, paragraaf 25: De komma na “In dat geval” mag worden weggelaten.
- (4) Op p. 30/101, paragraaf 39: “controlestappen” mag o.i. worden vervangen door de term “vereisten”.
- (5) Op p. 31/101, nieuwe paragraaf 46: “dan dient hij dit te verklaren in de sectie” mag o.i. worden vervangen door “dient hij hierover een vermelding op te nemen in de sectie”.

- (6) Op p. 42/101, nieuwe paragraaf 74: deze paragraaf maakt melding van een model van “verslag van niet-bevinding” zoals opgenomen in bijlage 7. Wij stellen voor om in de eerste paragraaf van dit modelverslag na de zinsnede “*In het kader van de wettelijke controle van de jaarrekening van uw vennootschap,*” en voor de zinsnede “*brenge wij u verslag uit (..)*” de volgende woorden tussen te voegen: “*en in toepassing van artikel 119 van de wet van 7 december 2016*”.
- (7) Op p. 44/101, nieuwe paragraaf 79: de zinsnede “dient de commissaris deze na te gaan en zich ervan te verzekeren dat (..)” zou o.i. best vervangen worden door “*dient de commissaris zich ervan te vergewissen dat (..)*”.
- (8) Op p. 48/101, paragraaf A7b: verwijderen van de komma na “In bepaalde omstandigheden”.
- (9) Op p. 48/101, paragraaf A7c: de eerste zin “*Het commissarisverslag maakt deel uit van de documenten die ter beschikking worden gesteld van de vennoten, aandeelhouders of leden, of aan hen worden overgemaakt, niet later dan 15 dagen voorafgaand aan de jaarlijkse algemene vergadering.*” zou o.i. best worden herschikt in de volgende zin : “*Het commissarisverslag maakt deel uit van de documenten die niet later dan 15 dagen voorafgaand aan de jaarlijkse algemene vergadering ter beschikking worden gesteld van de vennoten, aandeelhouders of leden, of aan hen worden overgemaakt.*”
- (10) Op p. 49/101, paragraaf A9a: “*in de bijlage*” moet worden “*in bijlage*” (het woord “de” mag worden weggelaten).
- (11) Op p. 49/101, paragraaf A9b: de term “*resultaatsverwerking*” moet worden “*resultaatverwerking*”.
- (12) Op p. 51/101, paragraaf A13a: “*is deze van toepassing*” zou best worden herverwoord als “*is deze ISA van toepassing*”.
- (13) Op p. 52/101, paragraaf A13b: “*dient de commissaris (..) toe te passen*”. De bewoordingen “dient te” mag in een ISA context enkel in vereisten worden gebruikt en is om die reden niet passend om te worden gebruikt in de A-paragrafen. Aangezien deze logica wordt doorgetrokken in de Bijkomende norm stellen we de volgende bewoordingen voor : “*is het vereist dat de commissaris (..) toepast*”.
- (14) Op p. 60/101, paragraaf A36: komma achter “Wetboek van vennootschappen” weglaten.
- (15) Op p. 67/101, paragraaf A47: komma achter “In dat geval” weglaten.
- (16) Op p. 67/101, paragraaf A48: komma achter “Naargelang van de omstandigheden” weglaten.
- (17) Alle bijlagen : in de tweede paragraaf verschijnt de zin “*Ons mandaat loopt af op de algemene vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening vastgesteld op [xx].*” Taalkundig klopt dit niet en moet dit o.i. worden : “*Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening vastgesteld op [xx].*”

- (18)** Op p. 87/101, Bijlage model 4 (OOB): in ISA 700 (Herzien), p. 56/64, wordt onder de rubriek “Verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de geconsolideerde financiële overzichten” (*in fine*) de volgende tekst opgenomen: “*Wij beschrijven deze aangelegenheden in onze controleverklaring, tenzij het openbaarmaken van deze aangelegenheden is verboden door wet- of regelgeving of, in buitengewoon zeldzame omstandigheden, tenzij wij bepalen dat een aangelegenheid niet in onze verklaring moet worden opgenomen omwille van het feit dat de negatieve gevolgen van dergelijke communicatie redelijkerwijs worden verwacht groter te zijn dan de voordelen voor het maatschappelijk verkeer.*” Deze tekst werd niet opgenomen in het voorbeeld op p. 87/101 op grond van een argument dat de Belgische wet- of regelgeving geen dergelijk verbod zou omvatten. Wij denken dat dit argument niet correct is, en verwijzen naar de tekst van paragraaf A52 van ISA 701 die op zich verwijst naar “*aangelegenheden die gerelateerd zijn of lijken aan het witwassen van geld*”. Op grond van art. 30 van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme is het een bedrijfsrevisor verboden om de geauditeerde entiteit in kennis te stellen van een aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI) gericht vermoeden van witwassen. Indien een dergelijke vermoeden van witwassen als een kernpunt van de controle wordt aangemerkt, kan deze *Key Audit matter* (KAM) om de hierboven vermelde reden NIET worden opgenomen in het commissarisverslag. Derhalve stellen wij voor om de hierboven geciteerde paragraaf mee op te nemen in de paragraaf getiteld “*Verantwoordelijkheden van de commissaris*” in het “*Verslag betreffende de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen*”.

Met de meeste hoogachting,

Voor PwC Bedrijfsrevisoren

Yves Vandenplas
Managing Partner